

2.1.2. Оценка на замърсяването от дифузни източници, включително преглед на ползването на земите

Източниците на дифузно замърсяване на повърхностните води са населените места без канализация, депата за битови, строителни и промишлени отпадъци, включително земеползването.

Оценката на значимите дифузни източници на замърсяване е извършена в съответствие с експертно приети критерии за оценка, Наръчника за Прилагане на Рамкова директива за водите, изготвен по Туининг Проект BG 03/IB-EN-02 (*Таблица 2.1.1.1*) и данните от мониторинга на повлияните от човешката дейност водни тела.

Дифузният товар е трудно определим, защото е неорганизиран и неконтролируем. През 2009 година по Проект “Разработване на Планове за управление на речните басейни”, финансиран със средства по ОПОС, беше открита процедура по разработване на тема “Оценка на въздействието на дифузни източници за замърсяване върху водните тела”. Целта на този проект беше да се определят основните дифузни замърсители и изработване на модел и/или методика за количествена оценка на дифузното натоварване. Поради прекратяване на темата, в настоящия ПУРБ не е определена методика за количествено натоварване от дифузни източници на замърсяване.

Като дифузни източници на замърсяване са разгледани:

- Населени места с над 2000 ЕЖ без изградена или частично изградена канализационна мрежа;
- Общински депа на населени места с над 2000 ЕЖ;
- Дифузни източници на замърсяване от промишлеността – зауствания на отпадъчни води в лагуни, наличие на депа за производствени и опасни отпадъци, мини и кариери;
- Обработваема земя – след прегледа на ползването на земите обработваемата земя е включена като значим дифузен източник на замърсяване.

Дифузните източници на замърсяване са представени в табличен вид по поречия в *Приложение 2.1.2.1*.

Дифузният натиск може да се характеризира по следния начин:

- При дифузно внесение вещества от значение са биогенните вещества, пестицидите (препарати за растителна защита) и тежките метали.
- Дифузното натоварване на повърхностните води с азот се влияе основно от притока от подземните води (разтворените вещества).
- Дифузното натоварване на повърхностните води с фосфор се предизвиква основно от ерозията (внесените количества твърди частици).
- Възникналите от дифузното натоварване биогенни товари могат да доведат до еутрофикация на крайбрежните води, дори и когато нямат никакво въздействие върху вътрешните води.
- Други дифузни източници, които имат регионално значение са стари nereкултивирани или действащи депа, в експлоатация или изоставени мини и кариери, или значително сухо или мокро отлагане от атмосферата;
- Застрашаване на питейните водоизточници (в някои райони) и защитени зони по НАТУРА 2000 (влажни зони).

2.1.2.1.Замърсяването от дифузни източници - населени места с над 2000 ЕЖ без изградена или частично изградени канализационна мрежа

В населени места с над 2000 ЕЖ без изградени или частично изградена канализационна мрежа битовите, стопанските и промишлени води се събират в септични ями (попивни, изгребни ями). Около 35% от населените места над 2 000 ЕЖ в Дунавски район за басейново управление не е обхванато от канализационна мрежа (виж *Фигура 2.1.1.6*). Така че този източник може да бъде приет като значим дифузен за замърсяването на повърхностните води. Основните замърсители тук са характерните за битовите води и тези от дворните стопанства - органични и биогенни елементи. Замърсителите от промишлени дейности, като нефтопродукти, неорганични съединения, тежки метали също са възможни на някои места, но вземайки предвид факта, че става въпрос предимно за малки селища с ниска степен на индустриализация, тяхният дял се очаква да е значително по-нисък. Това се дължи на факта, че процентът на неползваемост на канализационна мрежа за населените места от 2 000 до 10 000 ЕЖ е 44%, а за тези над 10 000 ЕЖ е 31% (*Фигура 2.1.1.7* и *Фигура 2.1.1.8*).

За определянето на тези дифузни източници са използвани Докладът за прилагане на изискванията на Директива 91/271/ЕЕС (докладът посочва изпълнението ѝ към 31.12.2008г.), относно пречистването на отпадъчни води от населени места на МОСВ и разрешителните за заустване издадени от БДДР.

2.1.2.2.Замърсяването от дифузни източници - общински депа на населени места с над 2000 ЕЖ

Трябва да бъде направено разграничение между новоизгражданите депа, които отговарят на изискванията на ЕС и съществуващите сметища. Първите са точков източник с контролирано изпускане на инфилтратата след пречистване, а възможностите за дифузни замърсявания са минимални и са свързани основно с аварийни ситуации, а не с рутинната експлоатация на обекта или с неговото рекултивиране. Това дава основание те да не се разглеждат при дифузните източници на замърсяване на повърхностните води. Съвсем различно е състоянието на съществуващите законни и незаконни сметища в почти всяко населено място, някои от които са струпани директно в речните корита. При тях замърсяванията са изцяло с дифузен характер, а съставът им е трудно предвидим, с оглед на безразборното изхвърляне на неопасни и опасни отпадъци. Със сигурност инфилтратите съдържат амонячни съединения и имат висок принос към органичните замърсители, не е изключено и наличието на тежки метали от възможното присъствие на акумулатори, батерии, стари пигменти и бои. Несъмнено това е един значим потенциален източник на дифузни замърсявания на повърхностните води.

При окончателното идентифициране на този вид дифузно замърсяване на повърхностните води е използван Доклада за Развитие на инфраструктурата за управление на отпадъци с подкрепата на Оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“, на Дирекция „Кохезионна политика за околна среда“ към МОСВ от април 2009г., както и данни от Регионалните инспекции по околна среда и водите на територията на Дунавския район.

2.1.2.3.Замърсяването от дифузни източници - от промишлеността

При дифузното замърсяване от промишлеността като значими, които могат да замърсят повърхностните води с биогенни и органични вещества, както и с специфични и опасни замърсители, в зависимост от различните видове промишлености са разгледани следните видове:

- зауствания от отпадъчни води в лагуни;
- наличие на депа за производствени и опасни отпадъци, мини и кариери

Разрешителните за заустване издадени от БДДР и данни от Регионалните инспекции по околна среда и водите на територията на Дунавски район послужиха за определянето на този вид дифузни източници на замърсяване на повърхностните води.

2.1.2.4.Замърсяването от дифузни източници – преглед на ползването на земите

По начинът, по който се използва земята около повърхностните водни тела, може да се направи предположение, че дифузен натиск съществува, ако структурата на земеползването отговаря на някое от следните условия: дял на обработваеми земи по-голям от 40%; дял на коренови култури, включително царевича по-голям от 20%; дял на особени култури (грозде, плодове, зеленчуци, слънчоглед, тютюн, ориз и др.) по – голям от 5% от орната земя; дял на урбанизирани територии по-голям от 15%.

За преглед на ползването на земите е използвана Corine Land Cover 2000, като географската информация е съпоставена и с агростатистическите данни за обработваеми площи, отглеждани култури и използвани торове. На базата, на която са определени процентното разпределение на ползването на земите във водосборния район на всяко водно тяло категория реки, и са представени като проценти от площта на водосбора, която заема водното тяло. Подробният преглед на ползването на земите е представен в *Приложение 2.1.2.2*, което е обобщено в *Таблица 2.1.2.1*, а процентното разпределение на *Фигура 2.1.2.1*.

При прегледа на ползването на земите са разгледани следните категории, съгласно Приложение 1.4 на РДВ:

- Антропогенни обекти:
 - Населени места – непрекъснати и прекъснати населени места;
 - Транспорт и инфраструктура – индустриални или търговски обекти, пътна и жп мрежи, пристанища и летища;
 - Кариери, сметища и строителни обекти – кариери и открити рудници, сметища и строителни обекти.
- Земеделски земи:
 - Обработваема земя – ненапопявана обработваема земя и оризища;
 - Трайни насаждения – лозя, овощни и ягодови насаждения.
- Гори:
 - Гори;
 - Храстови и/или тревни растителни;
 - Открити пространства с малко или без растителност.
- Други:
 - Антропогенни неземеделски площи с растителност;
 - Пасища;
 - Нееднородни земеделски земи;
 - Влажни зони;
 - Водни обекти.

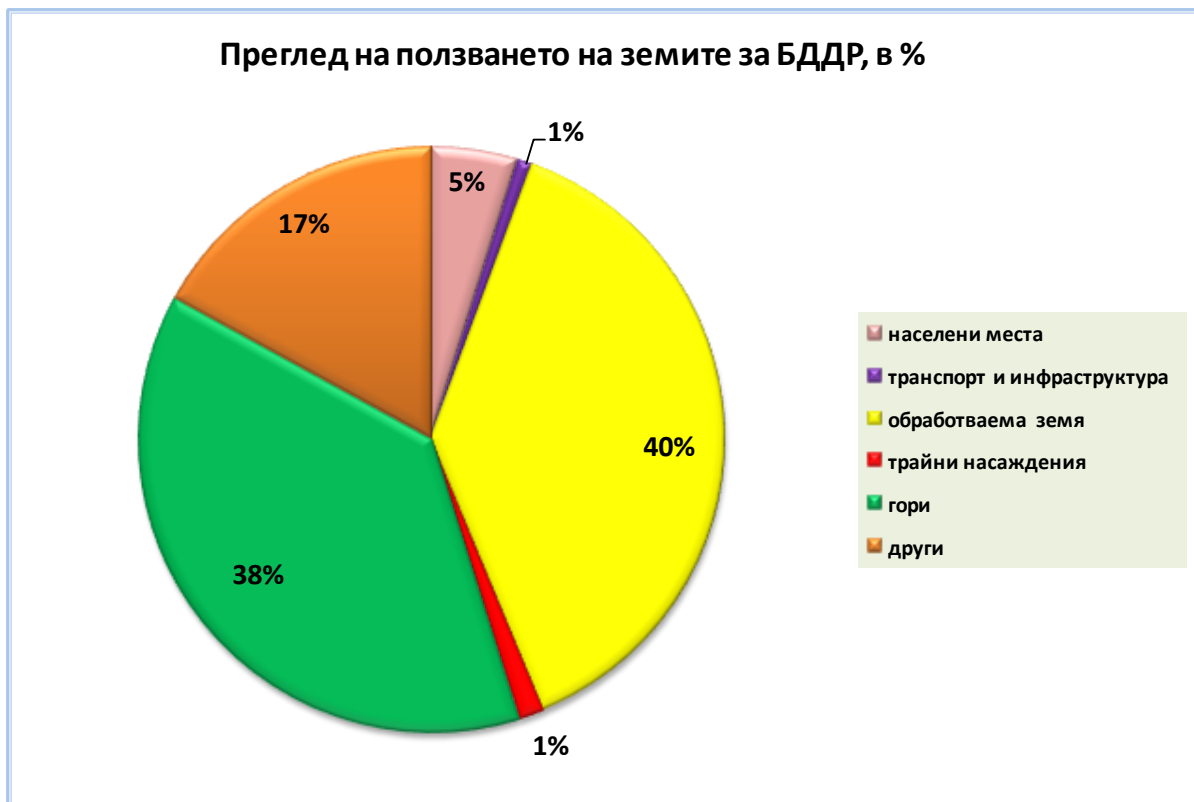

Таблица 2.1.2.1

Преглед на ползването на земите в Дунавски район за басейново управление								
Брой на водните тела категория реки	Преглед на ползването на земите за БДДР, в % от площта на водните тела							
	Площ на поречието, km ²	антропогенни обекти			земеделски земи		гори	други
		населени места	транспорт и инфраструктура	кариери, сметища и строителни обекти	обработваема земя	трайни насаждения		
Поречие Дунав								
1	4217,437	5,47	1,10	0,11	61,69	3,00	15,39	13,22
Поречие Искър								
24	8633,654	5,66	1,07	0,24	18,28	0,67	57,51	16,41
Поречие Ерма								
1	436,350	2,01	0,11	0,00	14,59	0,00	65,68	17,60
Поречие Нишава								
1	700,960	3,37	0,23	0,84	12,30	0,00	65,57	17,69
Поречие Огоста								
14	4282,290	3,53	0,82	0,11	44,88	2,40	29,58	18,68
Поречие западно от Огоста								
14	3910,578	4,42	0,54	0,02	51,92	2,03	26,28	14,77
Поречие Вит								
8	3227,565	3,30	0,75	0,12	28,94	1,67	46,17	19,06
Поречие Осъм								
13	2838,009	5,27	1,13	0,03	63,24	1,50	15,08	13,76
Поречие Янтра								
28	7861,909	4,48	0,83	0,07	28,00	1,30	44,97	20,35
Поречие Русенски Лом								
9	2985,355	6,06	0,73	0,14	51,59	0,86	23,94	16,67
Поречие Дунавски Добруджански реки								
10	8140,571	5,06	1,08	0,13	65,22	0,74	20,86	6,90
Общо за Басейнова дирекция Дунавски район								
123	47 234,678	4,74	0,87	0,12	39,32	1,35	37,05	16,51

Фигура 2.1.2.1

В Приложение 2.1.2.3 е представен прегледа на ползването на земите по поречия.

Замърсяването на повърхностните води от дифузни източници е представено на Карта 2.1.2.1 и Фигура 2.1.2.2.

Фигура 2.1.2.2

